

hastalık bir hafta içinde kurbanlarının çoğunu öldürüyordu. Akciğer vebası, mikrobun akciğerlere yerleşmesiyle ortaya çıkıyor ve burundan kan gelmesine yol açıyordu. Hastalığı taşıyan kişinin öksürüğünden ve tükürüğünden bulaşan bu veba türü, insanları bir günde öldürüyordu. Yüksek ateş ve deride mor-siyah renklenme sonucu ya da yaygın ve korkunç niteliği sebebiyle “Kara Ölüm” olarak adlandırılan salgın, Avrupa’nın liman kentleri üzerinden giriş tapmıştı. Ahşap gemiler veba mikrobu için uygun ortamlardı ve insanlar yanında taşınan mallarla beraber Avrupa içlerine yayılmıştı (Özden ve Özmat, 2014:64-65).

Diğer büyük salgın 1492’den 1650’ye dek etkileri sürecektir olan **Colomb**’un yeni dünyayı keşfi sonrası eski dünyadan taşınan salgınlardı. Avrupalıların bu kıtaya taşıdığı hastalıklar, çiçek, tifüs, grip, sıtma vb. oldu. Bu bölge nüfusunun %85-90 oranında azalışıyla sonuçlandı. Farklı faktörler analize katılsa da baskın sebeplerin bu salgınlar olduğu söylenebilir. Salgın tüm Amerika’yı aynı ölçüde etkilemediyse de nüfusun yoğun olduğu bölgelerde hızlı yayıldı. Diğer bir salgın yönü ise 1492-1550 arası dönemde bu kez Amerika kıtasından Asya ve Avrupa’ya yayılan **frengi** oldu (Alfani ve Murphy, 2017:317-320).

Diğer veba dalgası Kuzey Avrupa’da (kuzey Fransa, Hollanda ve Renanya) 1623-1632 salgını ile başladı ve 1625’e kadar İngiltere ve kuzey-orta Almanya’ya yayıldı. Daha sonra güney Fransa’ya, doğu Fransa’ya ve güney Almanya’ya taşındı. 1628- 1629’da Pirenelere Bavyera ve İsviçre’ye uzandı. 1629’da kuzey İtalya’ya giren veba, 1631’de Toskana’ya yayıldı, ancak İtalya’nın geri kalanı korundu. Lombardiya’dan veba 1629’da tahrip olan Katalonya’ya yayılarak iki yıl boyunca kayıplara yol açtı. 1647-57 arasında İspanya’nın doğusuna muhtemelen Afrika’nın kuzeyinden geldi ve bu kez 1652’de Sardunya, 1656-57’de İtalya’ya yayıldı (Alfani ve Murphy,2017: 316-317).

17. yüzyıl salgınları “**ikinci pandemi**” olarak adlandırılırken 19. Yüzyıl başlarına dek etkileri devam etti. Üçüncü pandeminin orijini ise 1894’de Çin-Yunnan oldu. Hong Kong bu salgından etkilenirken hastalık gemi taşımacılığı yoluyla küresel boyut kazandı. 1896’da Hindistan’a ulaşarak 12,5 milyon insanı öldürdü. 1900 başlarında Glasgow ve sonra Paris’te daha sınırlı ölümlerle sonuçlanan salgınlara yol açtı. Bu vebanın okyanusu aşarak San Francisco’ya kadar ulaştığı ve bu üçüncü salgının etkilerinin sınırlı da olsa (özellikle Afrika’da) devam ettiği kaydedilmektedir. (Alfani ve Murphy,2017:319).

Bu salgınlar dışında geç dönemlerde **1918-1919 İspanya gribi** milyonlarca insan öldürdü. Grip salgınları dünya çapında toplumlar üzerinde ciddi sonuçları olabilecek öngörülemez ancak tekrarlayan olaylardır. Aslında grip salgınları 1500’lerden beri her yüzyılda yaklaşık üç kez veya kabaca 10-50 yılda bir görülmekteydi. 20. yüzyılda, 1918-1919’da “İspanyol